

Opinia națională

Săptămânal de opinii, informații și idei de larg interes național

Director: Mioara VERGU-IORDACHE

Anul 31, nr. 1080, 6 februarie 2024, 8 pagini, 1 leu, www.opinianaționala.ro

#USH DIGITAL# PROIECT DE DIGITALIZARE

În cadrul proiectului *USH DIGITAL*, Facultatea de Psihologie și Științele educației Brașov a fost dotată cu 30 pc-uri, șapte laptopuri, două multifuncționale, două table smart, un videoproector, două tablete grafice.

Pe lângă achizițiile făcute, facultatea va beneficia și de actualizarea instrumentelor psihologice specifice pentru laboratorul de psihodiagnostic și psihologie experimentală.

Toate aceste echipamente vor fi puse la dispoziția studenților și masteranzilor în cadrul lucrărilor practice și a activității de cercetare științifică, scopul fiind acela de a optimiza nivelul de performanță al activității didactice.

„Cea dintâi datorie a școlii, care trece înaintea oricărei alteia, este de a forma buni cetățeni, și cea dintâi condiție pentru a fi cineva bun cetățean este de a-și iubi țara fără rezervă, de a avea o încredere nemărginită întrânsa și în viitorul ei. Toată activitatea, toată îngrijirea celor însărcinați cu educația tinerimii acolo trebuie să tindă”.

„Politica internațională nu este o chestie de sentiment, iar, mai ales, pe noi propria noastră istorie ne-a învățat ce preț trebuie să punem pe dragostea și dreptatea altora, când noi înșine nu suntem în stare să ne impunem respectului lor. De aceea, la vreme de nevoie, nu vom avea a conta decât pe noi înșine și pe propriile noastre forțe”.

Spiru HARET
(15 februarie 1851 - 17 decembrie 1912)

Calendarul simulării evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, în anul școlar 2023-2024

5 febr. 2024	Limba și literatura română – probă scrisă
6 febr. 2024	Matematică – probă scrisă
7 febr. 2024	Limba și literatura maternă – probă scrisă
23 febr. 2024	Comunicarea rezultatelor

• Luni, 5 februarie, au început simulările pentru evaluarea națională a absolvenților clasei a VIII-a 2024.

Ministerul Educației informează că:

• Rezultatele obținute la simulare sunt analizate la nivelul fiecărei unități de învățământ prin discuții individuale cu elevii, dezbateri la nivelul clasei, ședințe cu părinții, precum și la nivelul consiliului profesoral, în vederea adoptării unor măsuri pentru îmbunătățirea performanțelor școlare în perspectiva examenelor din vara acestui an.

• Rezultatele obținute la simulare nu se trec în catalog. Totuși, în situațiile excepționale în care se dorește consemnarea notelor în catalog, acest lucru se poate face în baza unei cereri scrise depuse de cei interesați.

SUCCES!

Simulările pentru evaluarea națională

„Citim zi de zi”.

Ne pregătim pentru
Ziua Națională a Lecturii
15 februarie

„Ziua Națională a Lecturii ne oferă contextul să promovăm importanța lecturii și să propunem rutine de lectură (#citimZideZi). Elevii au nevoie să devină cititori competenți pentru a face față cu succes provocărilor societății actuale. Noi avem responsabilitatea să-i atragem și să îi susținem în drumul lor spre descoperirea cărților. Fiți alături de noi, împreună putem crește viitoarele generații de cititori!”, a transmis ministrul Ligia Deca.

În acest sens, activități de promovare a lecturii în rândul antepreșcolărilor, preșcolărilor și elevilor ar trebui să se desfășoare pe toată durata lunii februarie sub formă de: - cluburi de lectură organizate pentru elevi și împreună cu aceștia; - întâlniri cu scriitorii, traducători și ilustratori; - ateliere de scriere creativă și/sau ilustrare de carte; - vizite și/sau activități organizate la bibliotecă sau librărie, inclusiv prezentări ale serviciilor oferite de bibliotecile locale, județene și/sau metropolitane; - expoziții cu desene reprezentând personajele preferate dintr-o carte; - discuții despre drepturile de autor și scrierea creativă originală; - expoziții de carte organizate cu sprijinul editurilor și librăriilor.

Pentru derularea acestor activități pe parcursul lunii februarie, dar și pe termen lung, în mod constant, ministrul Educației încurajează o abordare integrată prin colaborarea cu Palatele copiilor, bibliotecile locale sau județene, organizațiile neguvernamentale, asociațiile de părinți, consiliile județene/al Municipiului București, consiliile elevilor, companii și/sau orice alte entități interesate de promovarea lecturii.

„Vă invit să împărtășiți cu noi, pe rețele de socializare, activitățile organizate de dumneavoastră și vă mulțumesc pentru implicare. Mottoul nostru comun este: Citim zi de zi (#citimZideZi)”, a mai declarat ministrul Ligia Deca.

BIROUL DE PRESĂ al Ministerului Educației

Ziua PORȚILOR DESCHISE LA GRĂDINIȚA „PRIETENII MEI”

19 - 23 FEBRUARIE

orele 09:00 - 17:00

TELEFON 021-222-46-42
E-MAIL gradinitaprietenimei@gmail.com
ADRESĂ Bd. Metalurgiei 87, Sector 4, București
WEBSITE gradinitaprietenimei.ro

» Pagina 5

1 februarie 2024 - Start înscrieri pentru anul școlar 2024 – 2025!

• Grădinița *Prietenii Mei*

• Școala Gimnazială *International Premium School of Bucharest*

La Școala Gimnazială *International Premium School of Bucharest*, partener British Council, copiilor li se oferă nu doar educație, ci și o experiență formativă care să le influențeze pozitiv viața. În cadrul unui mediu sigur și stimulat, elevii *Premium* nu doar învață, ci se dezvoltă ca lideri siguri pe ei, pregătiți să facă față provocărilor viitoare.

Pentru programări:

<https://calendly.com/scoa.../inscrieri-anul-scolar-2024-2025>

021 334 5324

comunicare@premiumschool.ro
<https://premiumschool.ro>

Șoseaua Berceni nr. 24, Sector 4,
București

Școala Gimnazială INTERNATIONAL PREMIUM SCHOOL OF BUCHAREST

- Centru de pregătire pentru examenele Cambridge
- Partener BRITISH COUNCIL
BRITISH COUNCIL Advantage Starter Member
- Program AFTER-SCHOOL

WEBSITE: PREMIUMSCHOOL.RO
E-MAIL: COMUNICARE@PREMIUMSCHOOL.RO

Sos. Berceni
Nr. 24, Sector 4
0771 139 615
021 334 5324

De ce?

Mioara VERGU-IORDACHE

Dar de ce ne-am mai dori să fim inteligenți? Telefonul e inteligent, televizorul, automobilul, mașina de spălat, mașina de călcat, frigiderul... toate sunt inteligente. Nu mai avem nevoie decât de cunoașterea alfabetului și a cifrelor. Desigur, mai trebuie și vocabular de una-două sute de cuvinte. (!!!) Devenim pe zi ce trece mai dependenți, mai inactivi, pentru că tot ce ne înconjoară este inteligent. Cum ne mai deosebim, dacă și noi suntem inteligenți?!? Glumesc, evident! Însă, cu toate că multă lume merge la școală, se educă, la toate nivelurile, nimeni nu prea mai are răbdare să asculte argumentele celuilalt. Toată lumea etichetează pe toată lumea. Totul este luat personal. Fiecare se consideră a fi în tranșee și acționează în forță pentru a se apăra de un glonț virtual ce pare a-l lovi iminent. Nu e semn de inteligență!

Copiii pot fi violenți pentru că nu știu cum să se manifeste altfel, nu știu să vorbească, sau așa au văzut în familie. Maturii violenți sunt proști sau sunt bolnavi; la rândul lor, ca și copiii, nu știu cum să se manifeste altfel pentru a-și demonstra puterea. Și pentru unii și pentru ceilalți, cred că există o singură soluție: educația. Pare simplu, dar este foarte dificil! Din păcate – mi-aș dori să mă înșel! – așteptăm de la alții ceea ce noi parcă nu mai putem să oferim: rațiune, educație, liniște, înțelegere, empatie, compasiune, iubire și calm. Inteligență.

Isteria s-a instăpănit. Nu ne mai suntem stăpâni. Rar mai vezi un zâmbet. Toată lumea e pusă pe replică arțăgoasă, condimentată cu gest violent. Bătaie, tentativă de omor în școli, crime pe stradă, corecții fizice în familii, explozii de brutalitate pe eșichierul politic... Violenta a devenit „cool”. Rar auzi „vă rog”, „mulțumesc”, „scuzați”... Tot mai des înjurături, fie că e vorba de trafic, de stradă, de unități de învățământ, fie că este vorba de unități ale administrației publice locale sau centrale, fie că este un studio de televiziune. Înjurătura și pumnul au luat locul comportamentului civilizat. Și prea mulți inteligenți se legitimează doar cu diplomele pe care le au! Dacă am învăța să apreciem oamenii după calitățile lor intelectuale și/sau fizice, nu ar mai fi importante diplomele! Pentru că, la urma-urmei, ce sunt diplomele mai mult decât bilete de intrare în arena confruntării culturale, pe piața muncii?! În arenă nu se intră cu bilete calde; deși, dacă „portarul” nu este vigilent... „Autenticul” respinge „falsul”. Mie mi se pare așa de simplu! De ce continuăm să ne închinăm la diplome? Diploma este un document individual, care atestă parcurgerea unor cursuri și dobândirea unor cunoștințe, a unor competențe. Obținerea ei este o opțiune personală. Deținerea ei nu dă calitate. Calitatea deținătorului dă valoare actului. Adică inteligența lui.

Pentru că tot ce ne înconjoară este inteligent, ar fi bine să fim și noi inteligenți.

Analiza ANOSR privind:

echitatea facilităților de cazare oferite studenților din instituțiile de învățământ superior din România

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR) a lansat pe 31.01.2024, *Analiza privind echitatea facilităților de cazare oferite studenților din instituțiile de învățământ superior din România*.

Materialul reprezintă un raport de cercetare cu privire la facilitățile de cazare din căminele instituțiilor de învățământ superior, precum și la demersurile desfășurate de universități în vederea sporirii accesului la cazare pentru studenții din categorii defavorizate, fundamentat pe informațiile colectate de ANOSR în urma transmiterii de solicitări în baza Legii nr. 544/2001 către instituțiile de învățământ superior de stat.

În cadrul materialului se analizează facilitățile oferite în cadrul căminelor, mecanismele de sprijin dezvoltate de instituțiile de învățământ superior pentru a facilita accesul la cazare pentru studenții din categorii defavorizate, de la accesibilizarea spațiilor din cămine pentru persoanele cu dizabilități și până la reducerile taxelor de cazare acordate în baza anumitor criterii sociale, precum și capacitatea instituțiilor de învățământ superior de a oferi un loc de cazare tuturor studenților care solicită acest lucru.

Analiza scoate în evidență faptul că facilitățile de cazare din căminele universităților din România diferă de la o instituție de învățământ la alta, fiecare înregistrând aspecte pozitive pe anumite paliere, dar și lipsuri pe altele. Dacă în unele universități locurile de cazare nu sunt nici pe departe suficiente pentru a acoperi cererea de cazare, în alte instituții condițiile din cămine pot fi îmbunătățite, astfel că accentuăm importanța adoptării de măsuri pentru facilitarea accesului la o cazare de calitate pentru cât mai multe categorii de studenți, de către instituțiile de învățământ

superior, în funcție de nevoile și problemele identificate.

La nivel statistic, situația din căminele universităților de stat din România poate fi rezumată astfel:

- la nivel național, camerele cu 2 locuri sunt cele mai răspândite (37,7%), iar în 10 universități de stat mai bine de jumătate din camerele de cămin sunt de 2 locuri
- doar 6 universități (15,8%) au camere cu grup sanitar propriu în toate căminele
- în medie, un oficiu de preparare a hranei este folosit de peste 75 de studenți
- un loc în sala de lectură ajunge să fie destinat unui număr de 8 studenți cazați
- în medie, o mașină de spălat rufe este utilizată de către 58 de studenți
- doar 13,33% dintre căminele instituțiilor de învățământ superior respondente au spații de recreere

• numai în 6,3% dintre cămine serviciile de curățenie se desfășoară zilnic

• 16 dintre cele 33 de instituții de învățământ superior civile respondente nu au nici măcar o cameră de cămin adaptată pentru nevoile studenților cu dizabilități locomotorii

• 52,5% dintre căminele instituțiilor de învățământ superior respondente au rampă de acces

• în anul universitar 2022-2023 au fost soluționate 77,04% dintre cererile de cazare în instituțiile respondente

• în anul universitar 2022-2023 studenții din 3 universități aveau nevoie să cheltuiască mai mult de 60% din cuantumul bursei sociale doar pentru a-și acoperi taxa de cazare

Pornind de la datele prezentate, au fost formulate o serie de recomandări atât pentru instituțiile de învățământ superior, cât și pentru actorii relevanți de la nivel central, pentru a îmbunătăți facilitățile din cămine și

pentru a asigura accesul echitabil la un loc de cazare pentru orice categorie de studenți.

Printre propunerile ANOSR se numără:

- Introducerea unui nou indicator în cadrul metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, care să vizeze necesitatea instituției de învățământ superior de a dispune de spații de cazare adaptate la nevoile specifice studenților cu dizabilități locomotorii în cadrul căminelor instituției de învățământ superior

• Elaborarea și adoptarea unui act normativ care să reglementeze standarde minime de confort pentru spațiile de cazare din căminele studențești aflate în managementul instituțiilor de învățământ superior din România

• Elaborarea unui indicator de calitate care să prevadă necesitatea instituțiilor de

învățământ superior de a oferi studenților spații de cazare adecvate, condițiile exacte urmând a fi stabilite în cadrul standardelor specifice

- Oferirea unor reduceri de taxă de cazare studenților care provin din medii socio-economice dezavantajate, în baza unor criterii sociale definite la nivel instituțional
- Incluziunea, în planurile de reabilitare sau de construcție a căminelor, a unor demersuri de amenajare a unui număr minim de camere adaptate pentru studenții cu dizabilități

• Crearea și amenajarea unor spații de recreere pentru studenți în fiecare cămin, care să servească derulării unor activități sociale, desfășurării unor ședințe periodice ale comitetelor de cămin și de campus, precum și a unor întâlniri între aceștia și studenții cazați

• Asigurarea zilnică a serviciilor de curățenie în spațiile comune din cămine (holuri, grupuri sanitare, bucătării, săli de lectură, spații de relaxare etc.) și respectarea Normelor de igienă privind unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor în procesul de curățenie

• Dezvoltarea unor sisteme de securitate eficiente în cadrul campusurilor și al căminelor, care să includă, printre măsurile asigurate, accesul în incinta căminului doar în baza unei cartele de acces, a unei chei sau a legitimației studentului

• Consultarea periodică a studenților cazați în cămine cu privire la condițiile și facilitățile de care dispun în cadrul căminului, precum și legat de nivelul de satisfacție a acestora privind modul de administrare a căminului

Analiza integrală poate fi vizualizată accesând următorul link: <https://anosr.ro/anosr/analiza-privind-echitatea-facilitatilor-de-cazare-oferte-studentilor-din-instituțiile-de-invatamant-superior-din-romania/38697/>.

internaționalizarea învățământului superior din perspectiva mobilităților studențești

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România a publicat analiza privind gradul de internaționalizare a instituțiilor de învățământ superior din România din perspectiva mobilităților studențești. Documentul este realizat pe baza informațiilor furnizate de instituțiile de învățământ superior care au răspuns la solicitările federației transmise în baza Legii nr. 544/2001.

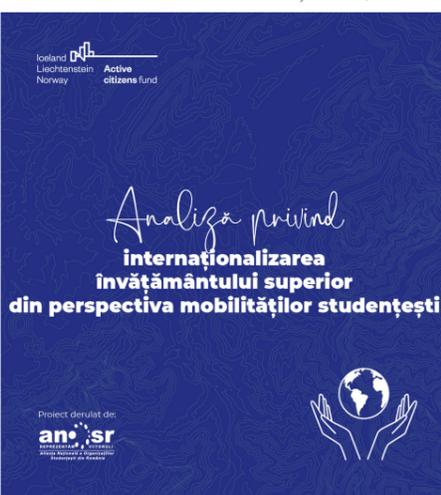
Materialul este unul exploratoriu în esența sa, analizând specific reglementările prezente la nivel național privind măsurile de sprijin existente pentru studenții care doresc să beneficieze de un program de mobilitate internațională și eforturile depuse de universități pentru dezvoltarea componentei de internaționalizare a instituției prin mobilități outgoing.

Din nefericire, raportându-ne la situațiile statistice care reies în urma analizei, remarcăm faptul că internaționalizarea învățământului superior din perspectiva accesibilității mobilităților internaționale studențești outgoing nu reprezintă un obiectiv fundamental pe agenda de dezvoltare a universităților din România.

În acest sens, amintim câteva dintre concluziile formulate în cadrul cercetării:

- doar 2,7% din numărul total al studenților înmatriculați la ciclurile de studii licență și masterat din cadrul instituțiilor respondente au aplicat pentru o mobilitate internațională;
- numai 2% din totalul studenților înmatriculați la ciclurile de studii de licență

și masterat din universitățile care au răspuns solicitărilor federației au beneficiat de o mobilitate academică internațională;

• 36,4% din studenții beneficiari de bursă socială care aplică pentru o mobilitate internațională de studii nu ajung să și beneficieze de aceasta;

• 89,6% din mobilitățile internaționale sunt desfășurate prin programul Erasmus+, în timp ce doar 10,4% prin alte programe.

Așadar, în cadrul analizei au fost formulate recomandări atât pentru instituțiile de învățământ superior, cât și pentru actorii relevanți de la nivel central, pentru a susține implementarea de politici și demersuri concrete cu privire la majorarea gradului de

accesibilizare a mobilităților internaționale studențești. Printre recomandările formulate de ANOSR se numără:

- Reglementarea, în cadrul metodologiei privind mobilitatea academică a studenților, unui sistem obligatoriu de colectare a feedbackului oferit din partea beneficiarilor programelor de mobilitate și a unor măsuri de sprijin financiar suplimentare pentru studenții proveniți din medii socio-economice dezavantajate;

• Incluziunea sau pilotarea unui nou indicator de calitate în metodologia privind finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior din România, care să cuantifice ponderea studenților care participă la o mobilitate de practică internațională, raportat la numărul total al studenților;

• Elaborarea unui nou indicator de referință în cadrul metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, care să vizeze procentul studenților care beneficiază de bursă socială și care participă la o mobilitate internațională;

• Suplimentarea cuantumului bursei pentru mobilități internaționale, din fondurile proprii ale instituțiilor de învățământ superior, pentru toți studenții care beneficiază de bursă socială și beneficiază de o mobilitate academică internațională;

• Eliminarea din cadrul criteriilor de eligibilitate pentru a beneficia de o mobilitate academică internațională a celor care vizează performanțele academice (ex: obținerea unui număr minim de credite în anii universitari anteriori accesării mobilității, statut de student integralist, medie minimă în anul universitar precedent etc.), pentru studenții care beneficiază de bursă socială;

• Organizarea, în fiecare instituție de învățământ superior din țară, unor prezentări publice cu privire la programele de mobilitate internațională de care pot beneficia studenții, cel puțin o dată pe parcursul anului universitar.

Analiza integrală poate fi vizualizată accesând linkul următor: <https://anosr.ro/anosr/analiza-privind-internaționalizarea-invatamantului-superior-din-perspectiva-mobilitatilor-studentesti/38719/>.

Inițiativele fac parte din proiectul „Creșterea capacității organizațiilor studențești de a fi stakeholderi activi ai societății civile”, proiect derulat de ANOSR, cu sprijinul financiar Active Citizens Fund - Romania, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Pentru detalii și informații suplimentare, vă stăm la dispoziție:

Oana Alexandra Țințar - Președinte ANOSR
0745 353 908 | oana@anosr.ro

Opinia
națională

ISSN 1221-4019

ISSN 1841-4265 (online)

www.opinianaționala.ro

www.facebook.com/opinianaționala

Strada Fabricii nr. 46G, sector 6, București

Telefon/fax: 021 316 97 91

Centrală: 021 316 97 85, 021 316 97 86, 021 316 97 87,

interioare 168 și 143

e-mail: opinia@spiruharet.ro

TEHNOREDACTARE: Vasilichia Dinu

Stimați cititori,

Dorim să fiți partenerii noștri în elaborarea publicației

Opinia națională. De aceea, vă adresăm invitația de a ne transmite opinii, informații, idei de larg interes național, pe care să le publicăm în edițiile viitoare. Așteptăm cu interes și propuneri privind conținutul publicației.

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ

este editată de

FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE

Tiparul executat de

TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI
ROMÂNIA DE MÂINE

Răspunderea
pentru conținutul
textelor publicate
aparține autorilor.

ISO 9001 certificat nr. 639C

• După cum v-am informat, Universitatea *Spiru Haret* prin Facultatea de Inginerie și Informatică este parte a consorțiului STEAME ACADEMY care susține schimbarea către școlile viitorului, având ca actori principali profesorii în calitate de viitori profesioniști și experți în schimbarea învățării, precum și facilitatori ai dezvoltării competențelor și abilităților în rândul tinerilor.

STEAME ACADEMY – simpozion și conferință

În perioada 12-16 martie 2024, elevii și profesorii sunt invitați la Simpozionul *EURO STEAME Academy* și la Conferința Internațională de Științe și Matematică: *EURO Science & EURO Math*, ce vor avea loc la Roma, Italia.

Evenimentul se adresează în principal elevilor, care vor prezenta în cadrul conferinței lucrări pe teme de matematică și științe, dar și profesorilor și cercetătorilor, care vor oferi ateliere de lucru.

În timpul conferinței vor fi organizate cel puțin 9 concursuri pentru elevii cu vârste cuprinse între 9 și 18 ani, printre care *MATHFactor*, *SCIENCEFactor*, *MATHatre*, *SCIENCEtheatre*, *MATH Presentation*, *MATHEFPresentation*, *MATHPoster-Design*, *SCIENCEPoster-Design* și multe altele.

Conferința are ca obiectiv să sprijine dezvoltarea competențelor și abilităților elevilor, acordând o atenție deosebită îmbunătățirii aptitudinilor lor de comunicare în domeniile matematicii și științelor.

Calendarul evenimentului: <https://steame-academy.eu/.../EUROPEAN-STEAME-ACADEMY...>

EUROPEAN STEAME-ACADEMY SYMPOSIUM 2024		
Presentations and Workshops		
12-16 March 2024, Tor Vergata University of Rome, Italy		
1	HOW THE INVENTION OF THE MICROCHIP CHANGED OUR WORLD Bernad Deutchmann, Professor of Electronics, Head of Institute of Electronics, Technical University of Graz, Austria	Presentation
2	ONLINE: Empower hybrid Competences for Online Adaptable Teaching in School Education in time of pandemic University of the National Education Commission, Krakow, Poland	Presentation
3	STEAME STUDENTS: European Networking of STEAME School Students for Exchange and Co-creation Gregory Makrides, THALES Foundation of Cyprus	Presentation
4	Tasks with proofs as a tool for deep understanding in the mathematics classroom Valentina Goposka, UNM, Faculty of Natural Sciences and Mathematics Skopje, North Macedonia	Presentation
5	BUNKING LIGHTS: SOLDER YOUR OWN CIRCUIT **DEUTSCHMANN Bernad, **MAIER Christoph, **JUCH Nikolaus** **TU-Graz, Head of Institute, **TU-Graz, Master Student, **TU-Graz, Bachelor Student, Austria	Workshop
6	STEAME: Guidelines for Developing and Implementing STEAME Schools Gregory Makrides, Professor of STEAME Education, University of the National Education Commission, Krakow, Poland	Workshop

„Cariera între vis și realitate”

La Liceul Tehnologic „Victor Slăvescu” Rucăr se derulează în perioada decembrie 2023-aprilie 2024, proiectul „Cariera între vis și realitate”, *Educație pentru carieră*, adresat elevilor din clasele a XI-a și a XII-a. Obiectivul principal al proiectului este de a oferi unele modele de reușită în carieră astfel încât elevii să fie motivați să învețe pentru a-și atinge scopurile profesionale. Partenerii de proiect sunt instituții, firme și invitați din diferite domenii de activitate.

O etapă foarte importantă în procesul de orientare școlară și profesională este explorarea profesiilor, pentru ca elevii să dețină cât mai multe informații despre profesiile care îi interesează și pentru a găsi profesia care este în concordanță cu interesele și aptitudinile lor.

În acest context, doamna Decan, conf.univ.dr. Laurenția Avram, de la Facultatea de Științe Economice Câmpulung, Universitatea „Spiru Haret”, a participat la o întâlnire cu elevii acestui liceu și a subliniat importanța pregătirii încă de pe băncile școlii.

De asemenea, a oferit informații despre competențele obținute ca urmare a absolvirii unei instituții de învățământ superior, așa cum este Facultatea de Științe Economice Câmpulung, specializarea *Contabilitate și informatică de gestiune*, care urmărește formarea unei gândiri economice și manageriale asupra fenomenelor și proceselor practicii economice. Nu în ultimul rând, le-a prezentat elevilor oportunitățile de carieră după absolvirea facultății.

Ne face plăcere să consemnăm că domnul profesor George R. Lăzăroiu, Facultatea de Științe Economice București din cadrul Universității *Spiru Haret*, este din nou prezent cu un articol în *Sustainability*, SCIE și SSCI (Web of Science), IF 3.9., de data aceasta în calitate de coautor.

Toate lucrările de finalizare a studiilor vor fi analizate cu un **program de similitudini** recunoscut la nivel național de Ministerul Educației!

Învățământ superior

Au fost semnate și transmise spre publicare în Monitorul Oficial următoarele acte normative:
• Metodologia-cadru privind organizarea admiterii în învățământul superior;
• Metodologia-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire, licență/diplomă și disertație;
• Lista programelor recunoscute la nivel național în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările de finalizare a studiilor.

Noutăți: • reglementarea admiterii, precum și a finalizării studiilor pentru studenții programelor de studii universitare de scurtă durată;
• analiza tuturor lucrărilor de finalizare a studiilor cu un program de similitudini, dintre cele recunoscute la nivel național de Ministerul Educației, începând din anul universitar 2023-2024.

Consultare publică

Două specializări noi în cadrul domeniului de licență Științe ale educației:

- Pedagogia învățământului primar
- Educație timpurie

Învățământ superior

Pe 1 februarie au fost puse în **Consultare publică** Proiecte de Hotărâri de Guvern privind domeniile și programele de studii universitare de licență și master / 2024 - 2025

https://www.edu.ro/cons_pub_12_13_2024_proiecte_HG_nomenclatoare_studii_licenta_master_2024_2025

Propunerile și sugestiile cu privire la proiectele supuse consultării publice pot fi trimise Direcției Generale Învățământ Universitar atât în format letric, cât și prin e-mail, pe adresa de e-mail dgis@edu.gov.ro, în următoarele 10 zile calendaristice.

• Implicați • Implicați

Wallachia eHub a lansat primul apel deschis pentru selecția IMM-urilor din regiunile Sud-Muntenia și București-Ilfov care vor beneficia de servicii suport pentru digitalizare!

Wallachia eHUB va selecta IMM-uri cu proiecte de digitalizare a business-ului lor, cu prioritate din cele active în domeniile:

- Producția și fabricarea manufacturiera (mobila, textile, etc - mai puțin auto)
- Agricultură și Industria Agroalimentară
- Turism și patrimoniu
- Industria construcțiilor
- Energie, petrol și gaze
- Sănătate și îngrijire cu suport digital eHealth
- Mijloace auto și de transport
- Export în domeniile de mai sus sau altele identificate.

IMM-urile selectate vor beneficia de servicii suport pentru digitalizarea activității lor sau integrarea de noi tehnologii, de la auditarea nevoilor de digitalizare, până la servicii de demonstrare și testare de tehnologii, dezvoltarea unui concept de soluție sau produs cu componentă digitală, acces la programe de competențe digitale avansate sau de cultură digitală.

Pentru a consulta ghidul precum și alte informații accesați linkul: https://wallachiaehub.ro/.../servicii-de-digitalizare-si...

APEL DE SELECȚIE FIRME

SERVICII DE DIGITALIZARE ȘI INOVARE ÎN VALOARE DE PÂNĂ LA 60000 EURO

- IMM-urile care activează în sectoarele de mai jos sunt invitate să participe în acest apel deschis de selecție:
- Producția și fabricarea manufacturiera (mobila, textile, etc - mai puțin auto)
 - Agricultură și industria agroalimentară
 - Turism și patrimoniu
 - Industria construcțiilor
 - Energie, petrol și gaze
 - Sănătate și îngrijire cu suport digital eHealth
 - Mijloace auto și de transport
 - Export în domeniile de mai sus sau altele identificate

www.wallachiaehub.ro

Wallachia eHUB lansează APWLUL DE SELECȚIE beneficiarilor AUTORITĂȚI PUBLICE LOCALE interesate să se dezvolte prin inovare și digitalizare! Serviciile oferite pot fi finanțate până la 100% pentru cei selectați, costul acestora fiind acoperit 50% din bugetul alocat de Comisia Europeană, prin programul Europa Digitală, iar diferența urmând a fi acoperită prin Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF).

Prin participarea la acest apel deschis, se vor selecta organizații din sectorul public care vor beneficia de servicii de transformare digitală și inovare furnizate de *Wallachia eHUB*. Domeniile prioritare pentru a fi sprijinite prin intermediul proiectului WEH sunt:

- Agricultură și industria agroalimentară
- Turism și patrimoniu
- Industria construcțiilor
- Energie, petrol și gaze
- Sănătate și îngrijire cu suport digital eHealth
- Servicii publice
- Localități inteligente
- Economia circulară
- Apărare și tehnologii duale
- Reziliență
- Protecția mediului

Pentru a consulta ghidul precum și alte informații accesați linkul:

https://wallachiaehub.ro/.../servicii-de-digitalizare-si...

Proiectul FACILITATE- AI

„Ghid de bune practici pentru facilitarea învățării inteligenței artificiale (IA) de către elevii claselor 7- 12”, la final

A apărut al cincilea și ultimul newsletter al proiectului Facilitate-AI. În această ediție finală veți afla despre recomandările de politică ale proiectului, precum și despre evenimentele multiplicatoare desfășurate în fiecare țară parteneră!

Proiectul FACILITATE – AI „Ghid de bune practici pentru facilitarea învățării inteligenței artificiale (IA) de către elevii claselor 7- 12”, un proiect european cofinanțat de Comisia Europeană în cadrul programului Erasmus+ KA220-SCH, cu o perioadă de implementare de doi ani (1 februarie 2022 - 31 ianuarie 2024), a luat sfârșit.

Scopul FACILITATE – IA, este de a sprijini profesorii din școli în dezvoltarea unei baze de anchetă și a unei înțelegeri bazate pe dovezi a complexităților și principiilor IA și, de asemenea, stimularea gândirii creative algoritmice care urmează să fie implementată în programa de învățare a elevilor din clasele 7-12. În plus, rezultatele vor fi aplicate folosind STEAME în scopul de a dezvolta AI-STEAME pentru a fi utilizate de către profesori. Obiectivul final al proiectului este de a ajuta generațiile viitoare să-și dezvolte competențele și disponibilitatea pentru transformarea digitală, cu accent pe utilizarea și aplicațiile IA. Evoluția educației IA în școlile moderne va ajuta generațiile actuale și viitoare să înlocuiască sistemele tradiționale de învățare și să intre în noua generație de sisteme de învățare digitală, care sunt îmbunătățite continuu cu elemente de inteligență artificială. Principalele rezultate planificate ale proiectului sunt:

- R1. Ghid de predare AI pentru profesori care facilitează învățarea elevilor din clasele 7-12
- R2. Curs de instruire pentru facilitatorii învățării în educația AI-STEAME
- R3. Mediu dinamic de învățare online cu OER privind IA în discipline școlare STEAME interdisciplinare, cu un set de recomandări de politici

Rezultatele vor contribui la crearea de AI-STEAME, metode de predare și învățare prin abordări inovatoare și tehnologice. Rezultatele vor include un ghid de predare pentru profesori, un curs de formare pentru facilitatori și un mediu dinamic de învățare online. În afară de coordonator, Cyprus Mathematical Society – Cyprus, consorțiul include opt parteneri: Plovdivski Universitet Paisiy Hilendarski, Bulgaria, Instituto Politecnico do porto, Portugalia, Universitatea Spiru Haret, România, Prof. Ivan Apostolov Private English Language School, Bulgaria, ITC Pacle Morante Limbiate, Italia, Institutul de Sisteme și Aplicații de Accelerare, Grecia, Douka Ekpaideftirai AE – Palladion Lykeion Ekpaideuthria Douka, Grecia, Universitatea din Cipru, Cipru.

POLITICI RECOMANDATE - rezumat:

Proiectul „Facilitate-AI: Guidelines for facilitating learning of Artificial Intelligence (IA) by School Students of Classes 7-12” a fost dezvoltat și implementat de nouă parteneri europeni între februarie 2022 și ianuarie 2024:

- Cyprus Mathematical Society – Cyprus (Instituție coordonatoare)
- University of Plovdiv Paisii Hilendarski – Bulgaria
- Instituto Politécnico Do Porto – Portugal
- Universitatea Spiru Haret – România
- Prof Ivan Apostolov Private English Language School – Bulgaria
- ITC PacleMoranteLimbiate – Italy
- Institute of Accelerating Systems and Application – Greece
- DoukaEkpaideftiria AE-PalladionLykeion-Doukas School – Greece
- University of Cyprus – Cyprus

Proiectul Facilitate-IA s-a concretizat în următoarele rezultate:

– R1. Ghid de predare a Inteligenței artificiale (IA) pentru profesori care coordonează învățarea elevilor din clasele 7-12

– R2. Curs de formare pentru coordonatorii învățării în programele educaționale AISTEAME

– R3. Mediu dinamic de învățare online cu RED bazat pe IA în materiile/subiectele școlare interdisciplinare STEAME cu un set de recomandări de politici de implementare IA în educație.

Proiectul propune recomandări în 6 domenii principale:

1. Competențele necesare și formarea profesorului
- Recunoașterea distincției dintre folosirea instrumentelor IA și dezvoltarea activă a IA pentru a oferi o înțelegere fundamentală și pentru a facilita procesul de dezvoltare a abilităților practice.
- Formarea profesorilor cu competențe cheie și cunoștințe tehnice, cum ar fi adaptabilitatea, inovația și gândirea strategică.
- Crearea de strategii pentru formarea continuă a profesorilor pentru a se asigura că educatorii au competențe în predarea IA și se pot adapta la evoluția tehnologiilor IA.

2. Niveluri și domenii de predare
- Stabilirea unei vârste minime pentru introducerea IA pentru a asigura o integrare atentă și adecvată vârstei în curriculum.
- Inițierea introducerii conceptelor IA de la preșcolar până la liceu pentru a oferi o bază solidă și pentru a sprijini o progresie fără întreruperi a înțelegerii.
- Stabilirea unei abordări pe niveluri, care să acopere învățarea despre IA, proiectarea cu IA și, eventual, proiectarea pentru IA, pentru a asigura o înțelegere cuprinzătoare și evolutivă.

3. Integrarea IA printre discipline
- Adaptarea învățării IA la diferite niveluri pentru a se alinia cu diferitele abilități și trasee curriculare ale elevilor, asigurând incluziunea și relevanța.
- Promovarea colaborării între profesori pentru implementarea eficientă a studiului IA, promovarea schimbului de idei, strategii și bune practici.
- Angajarea în parteneriate cu întreprinderi și alte organizații pentru a îmbogăți educația în domeniul IA, oferind perspective, resurse și oportunități din lumea reală care reduc decalajul dintre învățarea academică și aplicațiile practice.

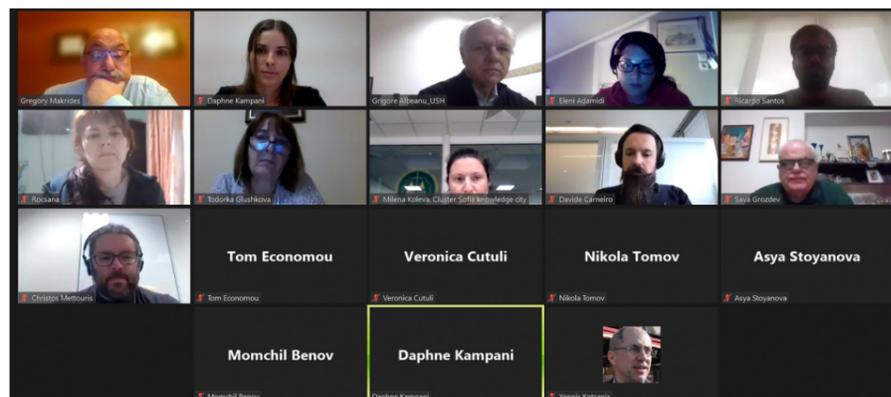
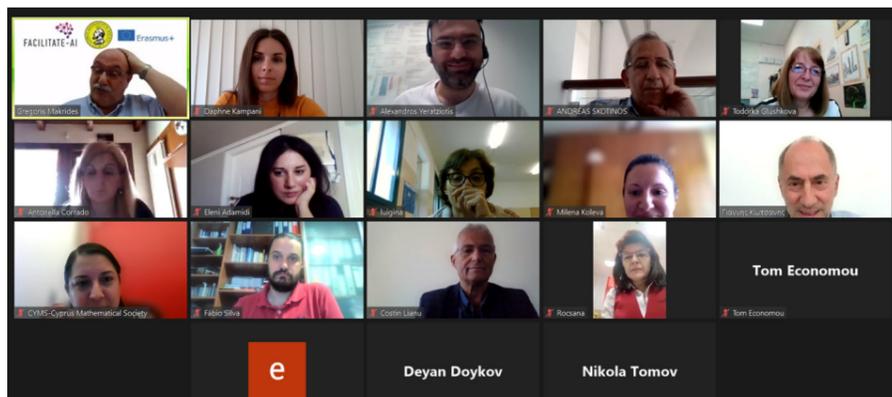
4. Sprijin din partea autorităților naționale și locale
- Modificarea

programelor curriculare pentru a încorpora predarea IA, asigurându-se că aceasta este integrată perfect în cadrul educațional.

- Asigurarea unui sprijin puternic din partea autorităților publice pentru a stimula dezvoltarea politicilor și alocarea resurselor.
- Susținerea conștientizării IA în rândul educatorilor și administratorilor școlilor pentru a înțelege impactul pozitiv al IA asupra educației.

5. Procesul de predare și învățare
- Învățarea din inițiative de succes, cum ar fi implementarea gândirii matematice în grădiniță, chiar și în absența instrumentelor digitale, care a demonstrat rezultate pozitive în educația timpurie.
- Utilizarea IA pentru a obține informații rapide, așa cum a demonstrat un colegiu care a folosit „analiza învățării”, pentru a identifica și sprijini elevii care se confruntă cu provocări.
- Implicarea elevilor în discuții despre considerentele etice, aspectele de reglementare și responsabilitățile asociate cu instrumentele IA pentru a-i provoca să gândească critic și să creeze o înțelegere a impactului său social.

6. Cerințe de infrastructură
- Accesul la internet de mare viteză, conectivitate rapidă și o infrastructură de rețea stabilă și sigură pentru accesarea resurselor online și facilitarea colaborării în timp real.
- Implementarea măsurilor de securitate cibernetică și aplicarea unor politici clare de confidențialitate pentru a proteja datele sensibile și pentru a crea un mediu de învățare sigur.
- Integrarea unor platforme online de renume, cum ar fi Coursera sau Khan Academy, pentru a oferi cursuri și resurse educaționale valoroase în domeniul IA.

Grădinița cu program prelungit „Prietenii Mei” este o unitate de învățământ **ACREDITATĂ**, inclusiv cu grupe de antepreșcolari (creșă).

1 februarie 2024 – Start înscrieri pentru anul școlar 2024 – 2025!

Pentru programări: <https://calendly.com/grad.../inscrieri-anul-scolar-2024-2025>

Bd. Metalurgiei, nr. 87, sector 4, București,
021.222.4642
gradinitaprietenime@gmail.com
<https://gradinitaprietenime.ro/>

„Grădinița „Prietenii Mei” oferă educație, șanse egale și dezvoltare personală continuă tuturor preșcolarilor. Suntem o familie, iubim ceea ce facem și transmitem aceste sentimente și copiilor.”
Puteți să vă convingeți! Sunteți invitați la:

Ziua Porților Deschise la Grădinița cu program prelungit Prietenii Mei

Cu bucurie și entuziasm, se vor deschide ușile grădiniței pentru părinți, bunici, copii și toți cei interesați să exploreze mediul educativ plin de culoare și căldură.

Când? **19-23 februarie 2024, interval orar 09:00 - 17:00**

Vizionările se fac pe baza **programărilor**:

<https://calendly.com/gradinitaprie.../ziua-portilor-deschise>

Grădinița cu program prelungit *Prietenii Mei*, unitate de învățământ ACREDITATĂ, beneficiază de cele mai bune dotări și un personal calificat care coordonează procesul

educativ al preșcolarilor. Este locul unde cei mici sunt implicați în activități educaționale interesante și interactive sau își petrec un timp liber de calitate în aer liber.

Sunteți invitați să descoperiți un spațiu primitor, în care copiii cresc frumos și se dezvoltă armonios! Sunt și grupe de antepreșcolari (creșă)!

La „Ziua Porților Deschise”, cadrele didactice ale grădiniței vă invită să participați la realizarea unor activități variate și interesante.

Vă promit un dialog deschis în care părinții vor afla de ce Grădinița cu program prelungit *Prietenii Mei* poate fi cea mai bună alegere pentru copilul/nepotul dumneavoastră, dar și un prilej de a întări convingerea că educația este cheia viitorului!

Veți fi invitați să vizitați spațiile Grădiniței: clase, dormitoare, laboratoare, piscina interioară, sala de sport, de dans, sala de spectacole, laboratoarele de informatică, științe și engleză, dar și spațiile de joacă indoor și outdoor.

Vă oferim imagini de la activitățile din ultima vreme, pentru a vă face o idee despre ce veți găsi la Grădinița cu program prelungit *Prietenii Mei*

Știți ce amuzant a fost?!

• **Ziua „de-a-ndoaselea”**. Cine spune că nu putem mânca pizza la micul dejun sau să ne îmbrăcăm invers ori să salutăm la prima oră cu „La revedere”? Ei bine, Ziua „de-a-ndoaselea” a fost o zi când copiii au putut să facă lucrurile altfel, invers. Preșcolarii au încercat și tare s-au distrat! Dar au și învățat!

• **„Ziua Internațională pentru Nonviolență”**, marcată – 30 ianuarie, are ca obiectiv principal o educație permanentă în armonie, toleranță, solidaritate, respect pentru drepturile omului și pace. Mesajul transmis este: Iubire universală, non-violență și pace. Iubirea universală este mai bună decât egoismul, nonviolența este mai bună decât violența și pacea este mai bună decât războiul - au învățat d preșcolarii de la Grădinița *Prietenii Mei*.

• Cu ocazia **Zilei Internaționale a Puzzle**, copiii au aflat că povestea puzzle-ului își are originea undeva în anul 1766. Ideea a pornit de la englezul John Spilsbury, care a vrut să îi facă pe copii să învețe geografia mai ușor. Astfel, a luat o foaie de hârtie pe care a desenat o hartă, iar după aceea a decupat fiecare țară. Sarcina copiilor era să pună fiecare țară acolo unde îi e locul. Pentru că scopul este să pună cap la cap piesele, copiii își antrenează memoria.

• **Unirea Principatelor Române**. Ziua de 24 ianuarie a rămas în istoria românilor ca data la care s-a înfăptuit, în anul 1859. Pentru a marca acest eveniment istoric, preșcolarii Grădiniței *Prietenii Mei*, îmbrăcați în port popular, au făcut o horă mare în foaierea unității și au discutat, la clase, despre evenimentele care au avut loc pe 24 ianuarie 1859.

...și mai sunt atâtea de descoperit!

VITRALII

VITRALII

Păgânii, tractoarele, pământul

În culturile anglo-saxone, cuvântul „țaran” derivă din latinescul *paganus*, fiindcă în aceste state, adoptarea creștinismului în Evul Mediu timpuriu s-a făcut de sus în jos, adică primii care au luat hotărârea să treacă la religia creștină au fost monarhii, urmași, mai de voie, mai de nevoie, de nobilime. Țăranii, adică majoritatea covârșitoare a populației, au luat calea bisericii mai târziu, motiv pentru care o bună bucată de vreme au fost numiți „păgâni”. În țările neolatine situația a fost cu totul alta, cultura acestora avându-și rădăcinile în Imperiul Roman, prima entitate politico-teritorială din lume care a îmbrățișat monoteismul cristic cu mai bine de patru, cinci secole înaintea celorlalte state europene. Fenomenul a fost, fără îndoială, unul de masă, iar diferența fundamentală față de celelalte culturi este legătura indisolubilă, organică, cu munca pământului. „Campesino”, „campones”, „contadino”, adică „țaran”, sunt cuvinte care dovedesc acest lucru. Există și o excepție: Franța, motivul fiind legat de faptul că întemeietorii Imperiului Franc, francii, erau de origine germanică, fiind asimilați ulterior de populația autohtonă – galii romanizați. În România, o cultură neolatină veche, dar periferică, în mod paradoxal, cuvântul „țaran”, derivat din terra, terrano – om al pământului –, legătura este, de departe, cea mai strânsă. O îmbinare de tradiții și ritualuri deopotrivă păgâne și creștine a condus nu numai la păstrarea acestui termen, dar și la definirea unei civilizații rurale a cărei unicitate constă tocmai în contopirea cu mediul natural. Pământul este rațiunea de a trăi, viața însăși, unicul reper. La fel și locuințele, în vechime: la temelie casei, pământul era stropit cu aghiazmă și întărit cu grăunțe de tămâie. Pereții erau plămădiți din lut, paie și bălegar, iar ferestrele erau îndreptate spre răsărit, ca să ia lumină, căldură și putere de la soare. Lemnul, fie el salcâm, molid sau stejar, aducea trăinicie și solemnitatea veșniciei. Straiile erau frecate cu ierburi parfumate, hrana vegheată de semnul crucii, plugurile legate cu panglici roșii, iar semințele descântate înainte de a fi aruncate pe câmp.

Obiceiuri asemănătoare există, într-un fel sau altul, în mai toate țările europene, numitorul comun fiind, din păcate, ceea ce un renumit economist s-a încumetat să numească „diluarea paradigmei”, adică îmbrăcarea tradiției în straie excesiv mașiniste. Nu cred că are dreptate. Asistăm în ultimele săptămâni la o revoltă masivă a celor care lucrează pământurile Europei. Și nu se întâmplă într-o țară sau două, ci de la un capăt la altul al continentului. Zeci de mii de tractoare, mașini agricole, turme de animale aduse în centrul orașelor sau în vămi. Unii analiști s-au grăbit să strige în gura mare că ar fi vorba despre manipulări politice. O astfel de interpretare pare un pic forțată. Tărăboiul a fost iscat de ceva ce se întâmplă de când lumea: prăpastia căscată între cei care fac legi și cei care trebuie să le suporte consecințele. Legile comunitare sunt din ce în ce mai restrictive și par a fi emise într-o totală lipsă de cunoaștere a realității din teren, de pe câmp sau grajd în cazul de față. Încăpățănarea de a promova măsuri care distrug tradiții milenare și care afectează viața a milioane de oameni ce lucrează în domeniul agricol este de neînțeles. Jumătate de miliard de cetățeni europeni au fost amăgiți că vor trăi mai bine, nu că vor fi nevoiți să mănânce surogate printate 3D, să tremure în case, să facă duș câte doi sau să stea la coadă la combustibili, plătind pentru toate aceste facilități sume enorme. Aici nu e vorba de lux, ci de normalitatea lumii civilizate. Putem spune „nu” risipei și fără să renunțăm la zootehnie sau la culturile intensive. Sunt acești protestatari „păgâni” pentru că nu vor să adopte noua religie green-deal? Nu cred, sub nicio formă! Poate că au tractoare cu aer condiționat, poate că ară sau își strung turmele cu ajutorul sateliților, poate că înființează culturi hidroponice, dar un lucru e sigur: dragostea lor de pământ e aceeași, munca lor este la fel grea, iar ei sunt, adesea, tratați ca vechii iobagi care trebuiau să accepte loviturile de bici fără să crâcnească. Acum, când sute de baloturi de paie sunt aprinse sub ferestrele decidenților politici europeni, poate ar fi momentul ca trecerea la noua religie să se facă, de această dată, de jos în sus.

Dragoș CIOCĂZAN

„Transhumanța” - strămutarea sezonieră a turmelor - a fost inclusă în patrimoniul UNESCO

La cea de-a 18-a sesiune a Comitetului interguvernamental pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, care a avut loc la „Cresta Mowana Resort” din Kasane, Botswana, în perioada 4-9 decembrie 2023, „Transhumanța” a fost inclusă pe lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității a UNESCO.

Dosarul transhumanței a fost depus în luna martie a anului 2020, de România împreună cu Albania, Andorra, Austria, Croația, Franța, Grecia, Italia, Luxemburg și Spania. Din partea României, la dosar au fost atașate 22 de cereri din partea mai multor instituții de cultură, primari, crescători de oi etc., printre care Facultatea de Științe Agricole, Industrie Alimentară și Protecția Mediului din cadrul ULBS; Asociația Generală a Mărginenilor; Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Montanologie din Cristian, județul Sibiu, sau Complexul Național Muzeal ASTRA.”

După marele potop planetar, când apele interioare ale planetei au acoperit mare parte din uscat, cei salvați pe munți și înălțimi, au putut supraviețui datorită animalelor domestice care s-au hrănit cu plantele uscate (fân) și au dat lapte și carne (și lână, piei, etc.), pentru supraviețuirea speciei umane. După toate acestea, pe toți munții Europei s-au creat Romaniile sau satele de munte ale geților, vlahilor, aromânilor. Turmele lor erau așa de numeroase că nu le mai ajungea iarba munților. Erau mii și zeci de mii de animale. Ciobanii români plecau toamna din munte și desfășeau turmele în două: o parte de oi, tinere și productive, pleca către „casă”, iar cealaltă parte, oi sterpe și grase, pleca către Delta Dunării și, de acolo, urcau pe malurile sărăturate ale Buceacului și Basarabiei. Toată zona era împânzită de specii de ierburi care se „hrăneau”

cu apa sărăturată a golfulețelor marine din zonă. De aceea, aceste plante nu înghețau decât la -5 grade, putând astfel să constituie o hrană viabilă pentru aceste animale. Ciobanii noștri mergeau „în paștere” cu oile lor până dincolo de Marea de Azov, unde puneau taberele. Acolo sacrificau oile grase și le topeau în cazane de aramă. Vindeau carnea, grăsimea și pieile și se întorceau în țară cu chimirele pline de aur. Populațiile islamice de-abia așteptau ciobanii români. Academicianul Marcu Botzan a studiat această problemă – fenomen, pentru că pe această fâșie de vegetație sărăturată din nordul Mării Negre au „căzut” și popoarele mongole, luând prin surprindere statele europene, cu atacul lor.

Acest proces complex al transhumanței asigură căi de comunicare între populații îndepărtate, asigură o rețea economică îndestulătoare, un schimb de tradiții și obiceiuri, pornirea unor alianțe, deschiderea către noi orizonturi.

Sper că, odată cu instaurarea păcii în Ucraina, se vor putea reface traseele de transhumanță ale ciobanilor noștri, peste Munții Carpați (Cehia, Slovacia, Polonia, etc.) și peninsula Balcanică, dar și peste nordul Mării Negre, către ținuturile islamice. Ca atracție deosebită pot fi create caravanele de odinioară, cu măgari, câini, căruțe (rădvane), oi, paznici, și invitați (turiști), care să pornească pe vechile trasee, și să ridice tabere din loc în loc, având ca destinație finală tot punctele terminus ale transhumanței. Pe drum se pot cânta anumite cântece, se poate mânca un anumit meniu, se îmbracă anumite costume, se folosește o anumită recuzită, se poate face negoț, se fac sesiuni foto, se „trăiește” ca la stână, în secolul trecut...

George V. GRIGORE

Surse: historia.ro; vtv.ro; turnulsfatului.ro; agrointel.ro; directmm.ro; monitorulbt.ro; ziare.com; radiochisinau.md; infofinanciar.ro; profit.ro; ziuaveche.ro

Invitații în lumea artelor plastice

Elena BURLAN MANOLACHE: Un an 2023 cu „momente fabuloase”

...Mă întâlnesc cu universul artistic minunat al doamnei Elena BURLAN MANOLACHE.

Vă rugăm să vă prezentați...

Mă numesc Elena Burlan Manolache, sunt brăileancă, oraș dunărean pe care îl iubesc. Îmi amintesc că în școală primeam premii la desen, o îndemânare pe care cred că o moștenesc de la tatăl meu, care avea „mâini de aur” în modelarea metalului. Am urmat studii de inginerie, dar a continuat pasiunea pentru frumos. Am citit manuale de pictură, am vizionat filmulețe cu lecții de pictură, am urmărit creațiile marilor pictori ai vremurilor, români și străini. Creațiile pictorilor N.Grigorescu, Luchian, etc. au fost o sursă de inspirație. Arta pe care am îmbrățișat-o vine dintr-o căutare și preocupare continuă pentru frumos. Bucuria cu care lucrez vreau să o transpun în lucrările mele și să ajung la inimile și sufletele iubitorilor de artă. Când există dorință, pasiune, totul vine de la sine.

Cum a fost anul 2023 pentru arta dvs. ?

Anul 2023? Acum, gândindu-mă, constat că a fost un an cu momente fabuloase. Participând la expozițiile colective de pictură, am descoperit o lume fascinantă, plină de culoare, lumină, o lume care îți întărește dorința de a continua. La aceste evenimente dedicate artei am avut ocazia de a cunoaște artiști talentați, oameni frumoși cu care am legat prietenii. Țin să mulțumesc pictorului Laurențiu Popa care m-a îndrumat și de la care am învățat multe. Sunt recunoscătoare curatorilor: Adina Moldova Titrea, Ingrid Laliqie și Arhivei De Artă, Mariana Frum, care m-au apreciat și încurajat. Exemple: participări la expoziții colective de pictură și artă: „Semnele Dragostei”,

organizată la Centrul Cultural al M.A.I. 13- 24 feb.; „Interferențe Balcanice” – expoziție internațională organizată la Palatul Parlamentului, 3-30 martie; „Artema”, organizată la Paque Bistro & More 3- 6 aprilie; „Blue Symphony”, la Paque Bistro & More, 27 apr.-12 mai; „Monocromatic”, organizată la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, 15 mai-2 iunie; „Contempart”, organizată la Dobrici în Bulgaria, 26 iunie-6 iulie; „Autoportret”, organizată la Muzeul Literaturii Române, 4- 28 iulie; „Crâmpeie din România”, organizată la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Cluj- Napoca, vernisaj 12.08.2023; „Floralis”, organizată la Grădina Botanică, 17 iulie-3 aug.; „Flowers”, organizată la Muzeul Geologic Român, 8 aug. - 15 sept.; „Fragments”, organizată la ARCUB, 1-15 oct.; „Secret Colours”, organizată la Galeria Occidentului 16- 24 nov. Menționez că expozițiile organizate de curator

Ingrid Laliqie și Arhivei De Artă sunt în beneficiul Societății Naționale de Cruce Roșie Română. Tuturor organizatorilor le sunt recunoscătoare pentru frumoasa colaborare.

Felicitări, minunată activitate, foarte bogată. Ce vă doriți pentru anul 2024?

Pentru anul 2024 îmi doresc să fiu invitată și să pot participa la evenimente dedicate artei. Îmi doresc să îmi continui evoluția și să îmi pot aduce contribuția la crearea de frumos și la a oferi frumos iubitorilor de frumos.

Concluzia? Cu adevărat a fost un an foarte bogat pentru invitata noastră. O felicităm din toată inima și îi dorim un an artistic 2024 cel puțin tot așa de plin de evenimente expoziționale. Sănătate tuturor și nu uitați să zâmbiți!

Aristotel BUNESCU

<https://agentiadepresaculturalasisportiva.wordpress.com>

CETĂȚEAN EUROPEAN

Reprezentanța UE în România informează:

Dialogul social în UE.

• Comisia propune revizuirea directivei privind comitetul european de întreprindere (CEI) pentru a îmbunătăți și mai mult **dialogul social în UE**.

Comitetele europene de întreprindere sunt organisme de informare și consultare care asigură implicarea angajaților în deciziile legate de **chestiuni transnaționale**. Acestea se referă la întreprinderi cu peste 1 000 de angajați care își desfășoară activitatea în cel puțin două țări din UE sau din Spațiul Economic European (SEE).

Informarea și consultarea semnificativă a angajaților cu privire la deciziile-cheie ale întreprinderii pot contribui la anticiparea și gestionarea schimbărilor, cum ar fi cele legate de tranziția verde și cea digitală, implicând abordarea deficitului de forță de muncă sau introducerea de noi tehnologii. În contexte transnaționale, comitetele europene de întreprindere pot juca un rol esențial în aceste privințe.

Directiva actuală prezintă procesele de creare a comitetelor europene de întreprindere și de informare și consultare a acestora cu privire la chestiuni transnaționale. **Revizuirea propusă** urmărește să consolideze rolul CEI prin facilitarea creării lor, prin promovarea unor activități de informare și de consultare mai semnificative și prin asigurarea faptului că acestea dispun de capacitatea necesară pentru a-și desfășura activitatea. Revizuirea urmărește, de asemenea, consolidarea echilibrului de gen în cadrul comitetelor europene de întreprindere.

În 2023, Parlamentul European a adoptat o rezoluție legislativă din proprie inițiativă prin care invită Comisia să consolideze rolul și capacitatea CEI. Revizuirea propusă dă curs angajamentului politic asumat de președinta von der Leyen de a răspunde unor astfel de rezoluții printr-o propunere legislativă, cu respectarea deplină a principiului proporționalității, al subsidiarității și al unei mai bune legiferări.

Comitete europene de întreprindere mai eficiente și mai eficiente

Principalele modificări propuse de Comisie includ:

• **Acordarea de drepturi egale lucrătorilor din companii multinaționale care își desfășoară activitatea în UE/SEE să solicite crearea unui nou CEI:** derogările de la actuala directivă vor fi eliminate, permițând unui număr de 5,4 milioane de lucrători din 320 de întreprinderi multinaționale cu acorduri preexistente să solicite înființarea unui comitet european de întreprindere.

• **Clarificarea definiției aspectelor transnaționale:** asigurarea faptului că comitetele europene de întreprindere completează activitatea organismelor naționale de informare și consultare și că activitățile lor nu se suprapun. O definiție clară este esențială pentru a stabili când trebuie consultate și informate comitetele europene de întreprindere.

• **Asigurarea faptului că lucrătorii din întreprinderile multinaționale sunt consultați în timp util și în mod semnificativ cu privire la aspectele care îi privesc:**

– Membrii CEI ar trebui să primească un răspuns motivat la avizul lor înainte ca conducerea întreprinderii să adopte o decizie cu privire la chestiuni transnaționale.

– Conducerea întreprinderii trebuie să furnizeze justificări ori de câte ori va fi invocată confidențialitatea ca motiv pentru restricționarea schimbului ulterior de informații sau pentru ne divulgarea de informații cu privire la aspecte transnaționale.

• **Asigurarea faptului că CEI dispun de capacitatea necesară pentru a-și desfășura activitatea:** Acordurile privind comitetul european de întreprindere trebuie să specifice resursele financiare și materiale alocate, de exemplu în ceea ce privește expertii, costurile juridice și formarea.

• **Consolidarea echilibrului de gen:** ori de câte ori un acord privind comitetul european de întreprindere este (re)negociat, vor trebui instituite dispoziții pentru a se ajunge, pe cât posibil, la o componență echilibrată din punctul de vedere al genului. Aceasta include cerința de a urmări în mod activ echilibrul de gen în cadrul organismelor speciale de negociere, care sunt grupuri temporare de reprezentanți ai angajaților care negociază un acord privind comitetul european de întreprindere cu întreprinderea.

• **Îmbunătățirea accesului la căi de atac:** Statele membre trebuie să informeze Comisia cu privire la modul în care comitetele europene de întreprindere pot iniția proceduri judiciare și – după caz – administrative. Statele membre sunt, de asemenea, obligate să instituie sancțiuni eficiente, disuasive și proporționale pentru a pune în aplicare directiva.

Acord politic referitor la primul regulament privind combaterea spălării banilor și la noua directivă privind combaterea spălării banilor.

• Comisia salută acordul politic la care au ajuns Parlamentul European și Consiliul cu privire la propunerile Comisiei referitoare la primul *regulament privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului (CSB/CFT)* și la *cea de a șasea directivă CSB/CFT*.

Aceste propuneri creează un cadru unic de reglementare în materie de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului și servesc ca bază pentru coordonarea activității viitoarei *Autorități pentru Combaterea Spălării Banilor (ACSB)*. Noile norme stabilesc cerințe la nivelul Uniunii pentru sectorul privat, în vederea asigurării unui nivel consecvent al controalelor în cadrul întregii piețe unice. De asemenea, ele armonizează sarcinile și competențele autorităților naționale de supraveghere și ale unităților de informații financiare (FIU) pentru a permite o cooperare transfrontalieră eficientă. În plus, acest nou cadru oferă competențe sporite registrelor beneficiarilor reali, pentru

a se asigura transparența în ceea ce privește persoanele care dețin sau controlează persoane juridice și fiducii. Pe lângă acestea, el armonizează normele privind accesul la informațiile respective, făcând posibil ca actorii care au un interes legitim, inclusiv jurnaliștii și societatea civilă, să poată contribui la combaterea criminalității financiare. Accesul mai larg la informațiile privind bunurile imobile va ajuta de asemenea autoritățile competente să combată utilizarea abuzivă a acestor active de către infractori.

Aceste propuneri ale Comisiei au făcut parte din *pachetul legislativ privind CSB* prezentat în iulie 2021, care includea, de asemenea, un nou regulament de instituire a unei autorități pentru combaterea spălării banilor (ACSB) și o revizuire a *Regulamentului privind transferurile de fonduri și de cryptoactive*. Cele patru propuneri din pachet au fost aprobate de colegiul de

Apa potabilă va deveni mai sigură

Comisia a adoptat **noi standarde minime de igienă pentru materialele și produsele care intră în contact cu apa potabilă**. Acestea se vor aplica de la 31 decembrie 2026 materialelor și produselor utilizate în instalațiile noi sau atunci când instalațiile mai vechi sunt renovate sau reparate. Aceste standarde vor preveni creșterea microbiană și vor reduce riscul de percolare a substanțelor nocive în apa potabilă.

Noile standarde se vor aplica materialelor și produselor destinate utilizării în instalații noi pentru captarea, tratarea, stocarea sau distribuția apei sau pentru lucrări de reparații, cum ar fi, de exemplu, conducte de alimentare, supape, pompe, contoare de apă, accesorii și robinete. Acest lucru va **face apa mai sigură pentru băuturi și va reduce sarcina administrativă pentru întreprinderile** care produc materialele și produsele relevante, precum și pentru autoritățile naționale.

Până în prezent, armonizarea la nivelul UE a fost redusă, iar producătorii au fost obligați să solicite aprobări diferite în fiecare stat membru în care doreau să își vândă produsele. Noile norme vor **simplifica, de asemenea, activitatea de aprobare desfășurată anterior de fiecare autoritate națională**.

Materialele și produsele care respectă noile standarde ale UE vor primi o declarație de conformitate UE și un marcaj UE specific. Prin urmare, produsul poate fi vândut în întreaga UE fără nicio restricție privind posibilele preocupări legate de sănătatea publică sau de mediu.

Istoricul dosarului

Directiva privind apa potabilă a fost revizuită în 2020, iar în ianuarie 2021 au intrat în vigoare noi norme

în întreaga UE. Directiva revizuită garantează un acces mai sigur la apă pentru toți **europenii și asigură cele mai înalte standarde din lume în ceea ce privește apa potabilă, în conformitate cu obiectivul ambițios de reducere la zero a poluării anunțat în Pactul verde european**. Noile norme răspund, de asemenea, primei inițiative cetățenești europene de succes, „*Right2Water*”, care a adunat 1.6 milioane de semnături în sprijinul îmbunătățirii accesului la apă potabilă sigură pentru toți europenii.

Directiva urmărește să protejeze sănătatea cetățenilor UE prin stabilirea unor standarde stricte de calitate. Statele membre trebuiau să transpună această directivă în legislația națională până la 12 ianuarie 2023. Dar, până în prezent, șase state membre nu au făcut încă acest lucru. Comisia colaborează îndeaproape cu aceste state membre pentru a se asigura că normele sunt reflectate corect în legislația națională.

Următoarele etape

În urma adoptării de către Comisie a celor trei acte delegate, Parlamentul European și Consiliul au acum la dispoziție două luni pentru a formula eventualele obiecții. În caz contrar, actul delegat intră în vigoare. Se preconizează că toate cele șase acte vor fi publicate în Jurnalul Oficial după aceste două luni.

Sunt în curs lucrări cu privire la metodologiile și orientările suplimentare impuse de Directiva privind apa potabilă, inclusiv cu privire la modul de măsurare a microplasticilor și a substanțelor perfluoroalchilate și polifluoroalchilate (PFAS) din apa potabilă.

Pe 25 ianuarie, Comisia Europeană a plătit următoarele sume cu titlu de prefinanțare legate de fondurile REPowerEU în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR): 145,1 milioane EUR Belgiei și 585,1 milioane EUR Croației, sub formă de granturi și împrumuturi; 20,9 milioane EUR Ciprului, 25,4 milioane EUR Finlandei, 158,7 milioane EUR Greciei, 551,2 milioane EUR Italiei, 26,9 milioane EUR Letoniei, 288 de milioane EUR României, sub formă de granturi și 340 de milioane EUR Spaniei, sub formă de împrumuturi.

Aceste prefinanțări vor contribui la accelerarea punerii în aplicare a principalelor măsuri de investiții și de reformă prezentate în fiecare capitol privind REPowerEU. Se va accelera astfel realizarea obiectivelor *planului*

Prefinanțare REPowerEU

• Comisia Europeană plătește prefinanțarea REPowerEU României, Belgiei, Croației, Ciprului, Finlandei, Greciei, Italiei, Letoniei și Spaniei în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

REPowerEU de economisire a energiei, de producere de energie curată și de diversificare a aprovizionării cu energie, cu scopul de a face Europa independentă de combustibili fosili rusești în urma invadării Ucrainei de către Rusia.

Plățile efectuate urmează aprobării de către Consiliu a planurilor revizuite ale acestor țări, care includ un capitol privind REPowerEU, și semnării acordurilor financiare.

Prefinanțarea, plătită în una sau două etape, reprezintă până la 20 % din fondurile suplimentare solicitate pentru finanțarea capitolului privind REPowerEU al fiecărei țări. În cazul în care prefinanțarea este plătită în două etape, a doua parte trebuie plătită în termen de 12 luni de la plata primei părți.

AUREL PETRESCU – pionier al filmelor românești de desene animate

Aurel Petrescu a creat filmul „Păcală în lună” acum peste 100 ani

George V. GRIGORE

Pentru a ajunge la pasiunea de o viață a lui Aurel Petrescu trebuie să vedem mai întâi ce se întâmplă pe mapamond. Astfel, la 5 decembrie 1901, se naște la Hermosa Illinois (SUA) Walt Disney. El și fratele său Roy au fondat mai apoi „Walt Disney Production”, cu cea mai mare creație a lor, Mickey Mouse. În anul 1929, Walt creează „Silly Symphonies”, animație cu care îi aduce în universul Disney pe noii prieteni ai lui Mickey, Minnie Mouse, Donald Duck, Goofy și Pluto. Imediat după aceea este scos pe piață „Flowers and Trees”, prima animație colorată și prima animație care câștigă Premiul Oscar. În anul 1933 apare „The Three Little Pigs”, iar cântecul de generic „Who’s Afraid of the Big Bad Wolf?” devine cântecul întregii națiuni în mijlocul Marii Depresiuni. Pe 21 decembrie 1937 are premiera în Los Angeles, „Snow White and the Seven Dwarfs”, primul film animat de lung metraj. Încasările ajung la incredibila sumă de 1.499 de milioane de dolari, în ciuda Marii Depresiuni și câștigă opt Premii Oscar. În următorii cinci ani, „Walt Disney Studio” adaugă la filmele animate de lung metraj producțiile „Pinocchio”, „Fantasia”, „Dumbo și Bambi”. Apoi au urmat „Cinderella”, „Alice in Wonderland”, „Peter Pan”, „Lady and the Tramp”, „Sleeping Beauty” și „101 Dalmatians”. Mai mult de 100 de animații au fost produse de studioul său. În anul 1955, Walt deschide primul Disneyland, un parc de distracții tematic unde vizitatorii se puteau întâlni cu personaje Disney. Acum, în ziua de astăzi, sunt cinci parcuri Disney pe mapamond (din care două în America de Nord – California și Florida).

Cam în același timp, primele filme de animație românești au fost realizate de Aurel Petrescu (1897-1948), operator de imagine, regizor, publicist, grafician, caricaturist, ilustrator de carte și creator de benzi desenate. Producțiile cinematografice românești nu ar mai fi cunoscute aprecierile de astăzi fără un pionier precum Aurel Petrescu. La vârsta de doar 23 de ani reușea să creioneze primul personaj animat românesc, Păcală.

Aurel Petrescu, regizor și operator de film, s-a născut la 30 august 1897

„Harap Alb” (sursa foto: harapalbcontinua.ro.)

în București. Se remarcă în cinematografia românească în anul 1920, când l-a creat pe „Păcală”, primul personaj de desen animat. Tânărul desenator, avea numai 23 de ani și astfel devenea pionier al animației românești. Aurel Petrescu i-a avut drept modele pe frații Fleischer - astăzi Studiourile de animație Paramount (personaje: Bett Boop, Popeye, Superman) și pe inconfundabilul Walt Disney. „Fleischer Studios” este un studio de animație american fondat în 1929 de frații Max și Dave Fleischer, care au condus compania de pionier de la înființare până la achiziționarea acesteia de către Paramount Pictures, compania-mamă și distribuitorul acesteia de filme. În apogeul său, „Fleischer Studios” a fost un producător principal de desene animate pentru teatre, „Walt Disney Productions” fiind concurentul său principal în anii 1930.

Artistul Aurel Petrescu a debutat ca desenator și caricaturist, la vârsta de 18 ani, în revista „Rampa”, continuând creația sa satirică și în revista „Teatrul de mâine”. În

paginile revistei se regăseau caricaturile unor mari oameni de cultură. Printre nume regăsim pe: Barbu Ștefănescu Delavrancea, Mihail Sorbul, Mihail Sadoveanu, Ion Minulescu, Maria Ventura, Constantin I. Nottara sau Elvira Popescu. În capitală va colabora și la revistele „Cinema” și „Universul” și va crea numeroase filmele animate. Lucrările sale, din păcate, s-au pierdut în negura timpului, însă specialiștii au găsit un album cu 240 de fotografii. Datorită acestor „capete de plan” s-a putut analiza opera celui mai prolific autor din epoca de pionierat al animației românești.

Filmele de animație ale lui Aurel Petrescu au fost: 1920 – „Păcală în lună”, „comedie bufă cu desene animate”; 1923 – „D-ale zilei I”, „revistă umoristică” și „D-ale zilei II”; 1925 – „Păcală amorezat”; 1926 – „D-ale zilei III”, cu subtitlurile „Politică”, „Modă”, „Finanțe”, „Import”, „Export” și „Motanul în lună”; 1927 – „D-ale zilei IV”; „Femeia, de la Eva până în zilele noastre”, „Bărbatul, de la Adam

până azi”, „Proverbe ilustrate” și satira politică „Capete – Figuri politice”. 1927 este ultimul an al carierei sale în filmul de animație. Va reveni în atenția publicului de abia în anul 1947, când va căuta ajutor pentru producția a două filme inspirate după basmele lui Creangă. Din cauza morții sale fulgerătoare, cele două proiecte ale sale, „Punguța cu doi bani” și „Capra cu trei iezi”, nu au mai putut fi realizate.

„Păcală în lună” este primul film românesc de desene animate, realizat pe 4 aprilie în anul 1920 (acum 104 ani) de către pionierul acestui gen cinematografic, Aurel Petrescu. „Comedia bufă cu desene animate” așa cum însăși autorul o prezenta, a fost creată la Casa de producție „Soarele”, deținută de germanul Erich Pommer. Filmul a fost prezentat publicului în același an, la Cinematograful Militar din capitală. Primul desen animat arăta imagini bizare cu personajele

Surse: leviathan.ro; momenteistorice.ro; jurnalfm.ro; wikipedia.org; lyberti.com; darsgroup.net; ziuconstanta.ro; voceanationala.ro; aarc.ro, cuzanet.ro

întâlnite pe Lună. Filmul tratează povestea unei nave cosmice care plutește dincolo de Polul Nord, către zări selenare. Un căpitan vede prin ocheanul său podul de la Cernavodă, catedrala Notre Dame, Colosseumul și alte obiective turistice de pe Pământ. Pentru ca personajele să ajungă în Lună, autorul a creat diverse și amuzante aparate de zbor. E vorba de zeppeline și rachete, un elicopter sub forma unui tramvai. Personajele întâlnite pe Lună sunt foarte ciudate: un cocoș cu cap de elefant, un elefant cu cap de cocoș, o barză cu cap de porc, un câine cu cap de rață. Desenele animate au avut un succes nebun, iar regizorul Petrescu va continua să pună pe peliculă noi secvențe cu Păcală. Au urmat și: „Păcală amorezat”-1925, „Păcală și Tândală la București”-1926. Între anii 1923 și 1927, realizează un ciclu de desene animate umoristice grupate sub denumirea de „D-ale zilei”. În martie 1926, Aurel Petrescu regizează comedia cinematografică „Păcală și Tândală” la București, cu Ion Manu și Aurel Athanasescu în rolurile titulare. Între anii 1942-1944, editura „Centrala Presei” a publicat broșura cu benzi desenate „Hazul Copiilor”. În aceasta se regăsea și „Povestea lui Harap Alb” desenată de Aurel Petrescu.

Totuși, cel mai vechi desen animat românesc care a rămas până în zilele noastre a fost realizat de Marin Iorda, personajul „Haplea”, pe care el îl făcuse celebru în caricaturi, și din 1927 l-a transferat în filmul de desen animat.

Aveau să mai treacă ceva ani până la apariția unui alt ilustrator pionier al animației românești, Ion Popescu-Gopo. Cel care avea să câștige Premiul „Palme d’Or” la Festivalul de Film Internațional de la Cannes, pentru filmul de scurt metraj „Scurtă istorie”, în care personajul principal era „omulețul Gopo”.

„Pionierul” Aurel Petrescu a realizat în scurta sa carieră un număr de 70 de filme de animație, filme de ficțiune sau publicitare. Acestea este amintirea sa nepieritoare!

„D-ale zilei” (sursa foto: Wikipedia.org)

„Haplea” (sursa foto: cuzanet.ro)

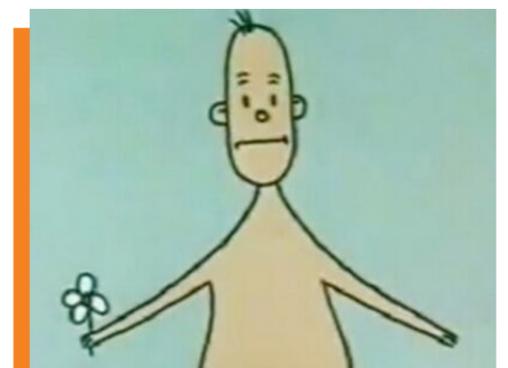
„Bărbatul de la Adam până astăzi” (sursa foto: Wikipedia.org)

„Omulețul lui Gopo” (sursa foto: Wikipedia.org)

„Omulețul lui Gopo” (sursa foto: Wikipedia.org)

„Omulețul lui Gopo” (sursa foto: leviathan.ro)